

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Näkökulmia kaupunkiseutu- suunnitteluun

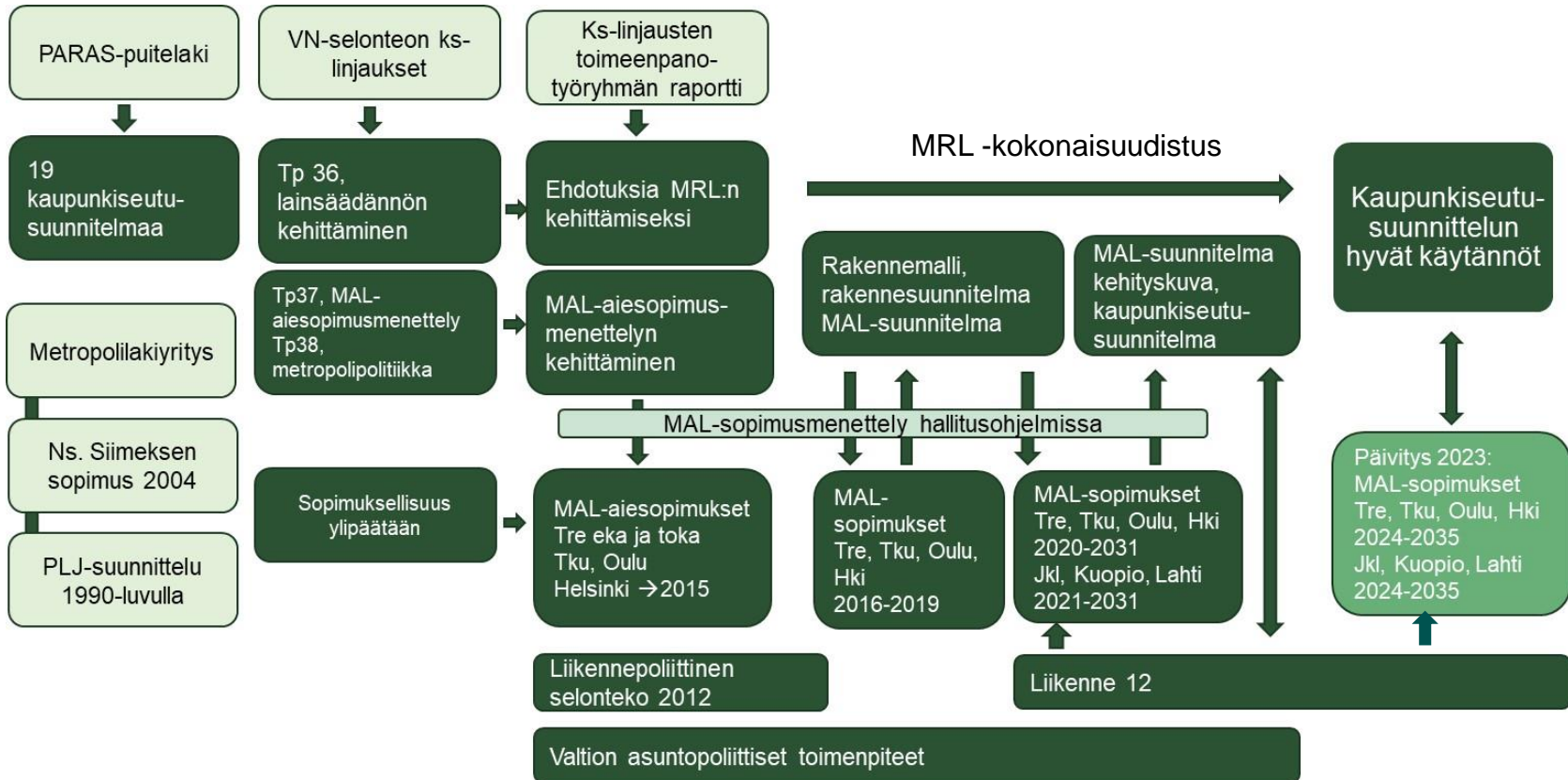
Kaupunkiseutusunnittelun uudet mallit 1.4.2022

Kaisa Mäkelä / YM ja Hanna Perälä / LVM

Miksi kaupunkiseutujen suunnittelu on tärkeää?

- Kaupunkiseutujen suunnittelulla on erityistä merkitystä valtakunnan ja kaupunkiseutujen toimivuuden, taloudellisuuden, elinvoimaisuuden ja kestävyuden sekä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta.
- Rakennetun ympäristön muutokset ovat hitaita, mutta toiminnalliset muutokset voivat olla nopeitakin. Kaupunkiseutujen suunnittelussa on pystyttävä vastaamaan nopeisiinkin toimintaympäristön muutoksiin oikea-aikaisesti.
- Kaupunkiseutujen suunnittelulla vaikutetaan kaupunkiseuduilla asuvien, asioivien ja työskentelevien arkeen ja kestävyYTEEN.
- Seitsemän suurimman kaupunkiseudun osuus Suomen väestöstä on 55 % (2019). Osuus kasvaa, joten kaupunkiseudut ovat avainasemassa tulevaisuuden haasteisiin (kaupungistuminen, ikääntyminen...) vastaamisessa.

Valtion roolista kaupunkiseutusunnittelussa

MITÄ VALTIO ODOTTAA KAUPUNKISEUDUILTA

- Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, rakennetun ympäristön energiatehokkuus
- Kaupunkiseudun kuntien välisen yhteistyön ja luottamuksen vahvistaminen maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa
- Yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja eheys, maankäytön ja liikenteen hyvä yhteispeli
- Yhteisvastuullinen asuntopolitiikka
- Elinympäristön hyvä laatu elinvoiman ja kilpailukyvyn lähteenä
- Veturivaikutus aluekehittämisessä, vastuu myös kaupunkiseutuja ympäröivästä maaseudusta
- PARAS-hanke → palvelujen käyttömahdollisuudet useita kuntia käsittävillä kaupunkiseuduilla

MAL-sopimusmenettelyn arviointi ja kehittäminen

- Kuntaliitto: MAL-sopimusmenettelyn tila & kehittämistarpeet
 - julkistuswebinaari 31.3.2022
- YM ja LVM asettivat joulukuussa 2021 työryhmän MAL-sopimusmenettelyn arviointi- ja kehittämisselvityksen laatimiseksi
 - Selvitys valmistuu toukokuussa 2022
- MAL-sopimusten vaikuttavuuden valtakunnallinen seuranta
 - YM, LVM, SYKE ja Traficom yhteistyössä kaupunkiseutujen kanssa
 - Raportointi keväällä 2023

Kaupunkiseutujen suunnittelun nykytila

- Kaupunkiseuduilla laadittu rakennemalleja, kehityskuvia ja muita seudullisia suunnitelmia.
 - Oulun ja Joensuun kaupunkiseuduille on laadittu MRL:n mukaiset yhteiset yleiskaavat. Kotka-Haminan kaupunkiseudulla kaupungit ovat laatineet omat yleiskaavat samanaikaisesti.
- Seudullinen liikennejärjestelmäsuunnittelu perustuu lakiin vain Helsingin seudulla, muualla vapaaehtoista.
- Valtakunnallinen ja maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu on lakisääteistä

Kaupunkiseutujen suunnittelun kehittämistarpeita

- Sisällöllinen kehittäminen: yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen, asumisen ja elinympäristön laadun parantaminen, viherrakenteen huomioiminen
- Menettelyjen kehittäminen: osallistuminen, vuorovaikutus, vaikutusten arviointi, viranomaisyhteistyö ja päätöksenteko
- Toteuttamisen ja seurannan kehittäminen: suhde toteutussuunnitteluun (mm. kaavoitus)

Mitä muuta meneillään?

- Kaupunkiseutusuunnittelun tietomallin kehittäminen
- MRL-uudistuksessa kaavoituksen digitalisaation edistäminen, Kaavamääräyskokoelma-hanke, Ryhti-hanke kuntatukineen
- Alueidenkäytön kehityskuva
- Selvitys valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kehittämisestä

Liikennejärjestelmäsunnittelua vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmäsunnitelma

**Kuntien ja
kaupunkiseutujen**
liikennejärjestelmäsunnitelmat

Maakunnallinen
liikennejärjestelmäsunnitelma

Liikennejärjestelmäsuunnittelu kaupunkiseuduilla

- Liikennejärjestelmäsuunnittelua tehty pitkään monilla kaupunkiseuduilla. Jatkuvaa, vuorovaikutteista ja yhteistyöhön perustuvaa.
- Yhteistyö alueen muun suunnittelun kanssa
- Valtakunnallisten suunnitelmien ja strategioiden huomiointi, mm.
 - Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) ml. rahoitusohjelma sekä suunnitelman toimeenpano
 - Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä)
 - Ilmastopolitiikan suunnitelmat
 - Liikenneturvallisuusstrategia
 - Avustukset joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn, liikkumisen ohjaukseen
- Kaupunkiseuduilla tärkeää sovittaa yhteen pitkämatkaiseen liikenteeseen ja seudun sisäiseen liikenteeseen liittyviä kysymyksiä

Liikenne 12 -suunnitelman näkökulma liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittämiseen

- Valtakunnallinen näkemys liikennejärjestelmän kehittämisestä ja resursseista auttaa fokusoimaan myös kaupunkiseuduilla tehtävää suunnittelua
- Liikenne 12 –suunnitelmassa käsitellään myös liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittämistä
- Kehitetään **yhteistyötä**
 - liikennejärjestelmäfoorumi
 - keskustelut alueellisten liikennejärjestelmätoimijoiden kanssa
 - keskustelut kaupunkiseutujen kanssa
- Kehitetään liikennejärjestelmäsuunnittelun **menetelmiä** ja **poikkihallinnollista yhteistyötä**
 - huomioidaan esimerkiksi EU:n kaupunkiliikennettä koskeva politiikka

Tietopohjan ja vaikutusten arvioinnin kehittäminen

- Suunnittelun pohjana kattava ja ajantasainen tietopohja - liikennejärjestelmäanalyysi (tieto.traficom.fi)
- Vaikutusten arvioinnin kehittäminen jatkuu. Valtakunnallinen liikenteen ennustemalli.
- Vaikutusten arvioinnin menetelmiä yhdenmukaistetaan vertailukelpoisten tulosten saamiseksi.

Liikenne 12 -suunnitelman näkökulma MAL-sopimukseen

- MAL-sopimukset keino edistää Liikenne 12 –suunnitelman tavoitteita. Liikenne 12 -tavoitteista kaupunkiseuduilla korostuu erityisesti **kestävä liikkuminen** ja tätä edistävä yhdyskuntarakenne.
- Toinen painopiste **saavutettavuuden** kehittäminen erityisesti, kun tarve toimenpiteille maankäytössä sekä seudullista maankäyttöyhteistyötä edellyttävät asiat.
- Sopimuksissa käsiteltäviä aihepiirejä ovat mm. joukkoliikenteen ja matkaketjujen kehittäminen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen, liityntäpysäköinti, raideliikenteen kehittämisen seudulliset kysymykset, liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen sekä tiedon hyödyntäminen ja digitalisaatio.
- Rahoitusvaraus yhteisrahoitteisiin hankkeisiin MAL-seuduilla (2024 alkaen, 100 milj. euroa vuodessa, osasta päätetty jo nykyisissä MAL-sopimuksissa)
- Prosessin kehittäminen (Liikenne 12 ja MAL)

Kaupunkisolmukohtat Euroopan laajuudessa liikenneverkossa (TEN-T)

- Käsittelyssä olevassa TEN-T-asetusehdotuksessa yhtenä painopisteenä kestävän liikenteen edistäminen kaupunkisolmukohtissa.
- Ehdotuksen mukaan kaupunkisolmukohtia Suomessa kaikki yli 100 000 asukkaan kaupungit
- Vaatimuksia mm. kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelma (SUMP) 2025 mennessä, kaupunkiliikennettä koskevien tietojen toimittaminen vuosittain, multimodaaliset matkustaja- ja rahtiterminaalit (2030 ja 2040 mennessä)
- Verkkojen Eurooppa (CEF) -rahoitusmahdollisuus

Mitä muuta meneillään?

- Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpano – ensimmäinen liikennejärjestelmäfoorumi 12.5.2022
- Liikenteen päästövähennystoimet (fossiilittoman liikenteen tiekartta, EU-aloitteet ml. vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra)
- Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevan asetuksen uudistaminen (TEN-T)
- SUMP-ohjeistuksen uudistaminen (Euroopan komissio)
- Vaikutusten arvioinnin kehittäminen liikennejärjestelmäsuunnittelussa (Traficom)
- Liikennejärjestelmää koskevan tietopohjan kehittäminen (liikennejärjestelmäanalyysi, Traficom)

Kiitos!

kaisa.makela@gov.fi

hanna.perala@gov.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET